

Archeologienota
Peutie (Vilvoorde) – Martelarenstraat

Eva Sponselee

Bornem
2019

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteur: Eva Sponselee

All-Archeo bvba
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2019/12.807/110

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken	8
2.3.3	Werkwijze	13
2.4	Assessmentrapport	13
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	13
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	21
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	25
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	27
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	28
3	Samenvatting	30
4	Bibliografie	31
4.1	Publicaties	31
4.2	Websites	31
5	Bijlagen	32
5.1	Archeologische periodes	32

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2019E196

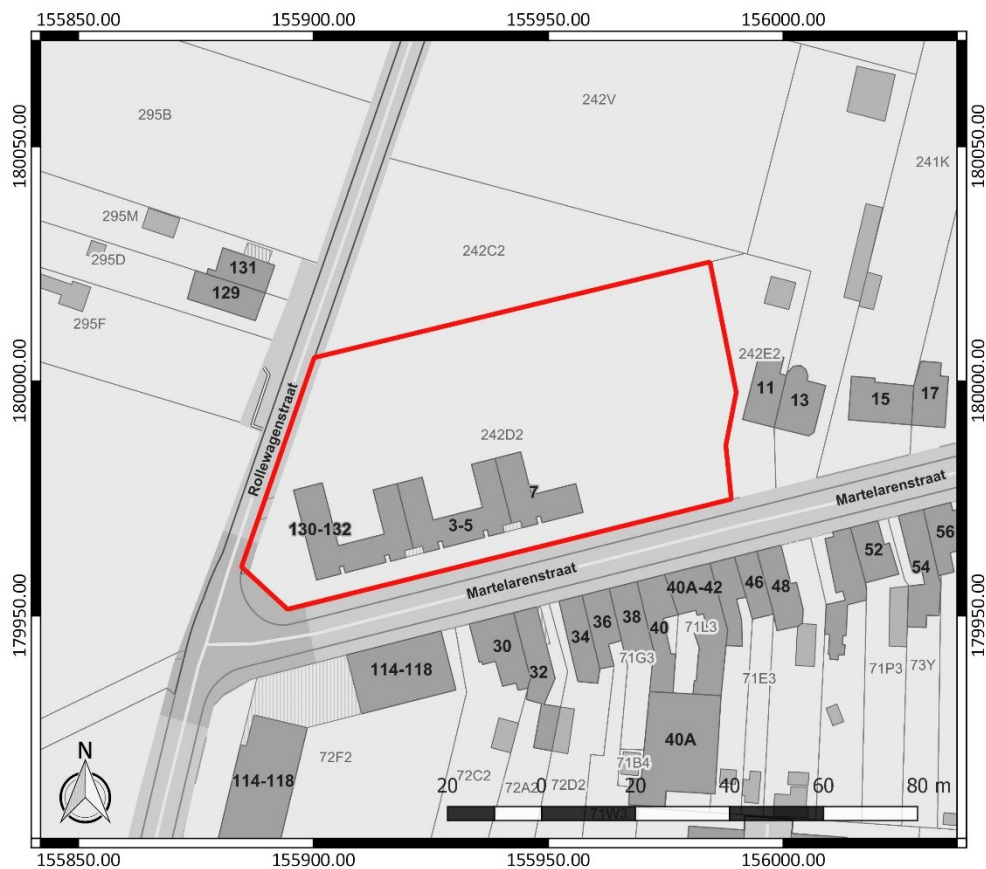
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Vlaams-Brabant, Vilvoorde, Peutie, Martelarenstraat, Martelarenstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 155899, 180005
- 155984, 180025
- 155989, 179974
- 155884, 179961

Kadastraal plan:

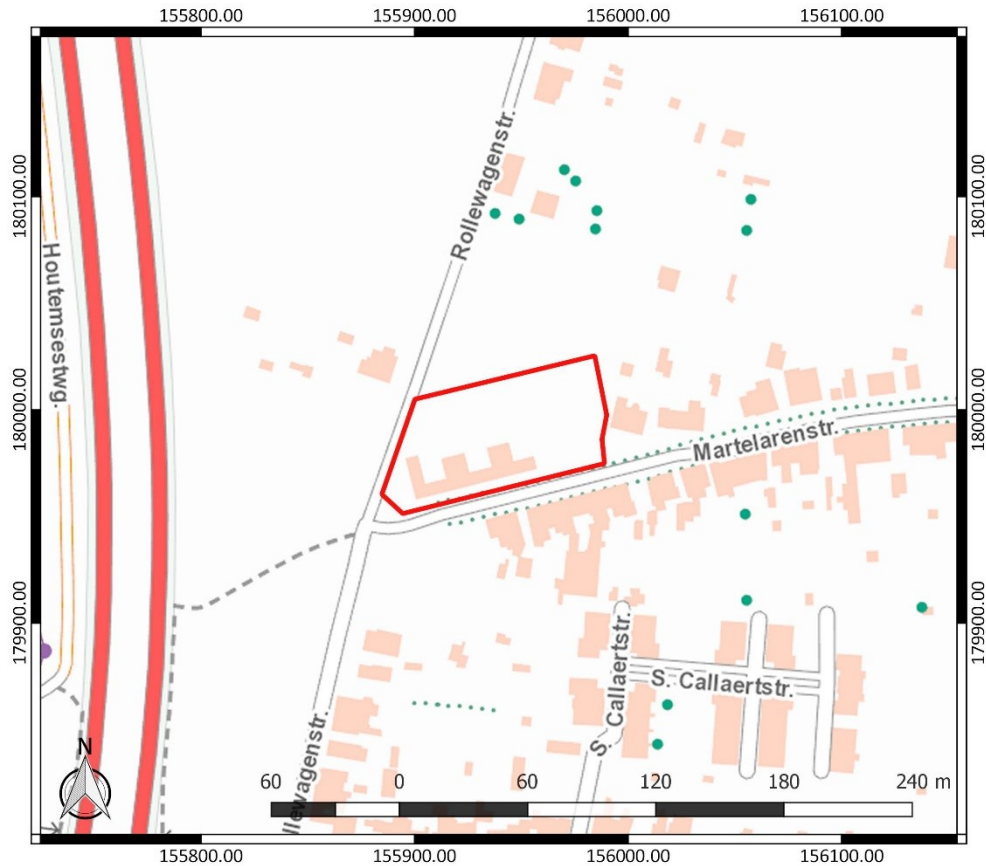

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Peutie, Afdeling 6, sectie B, nummer 242d²

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 4986 m²

Topografische kaart:

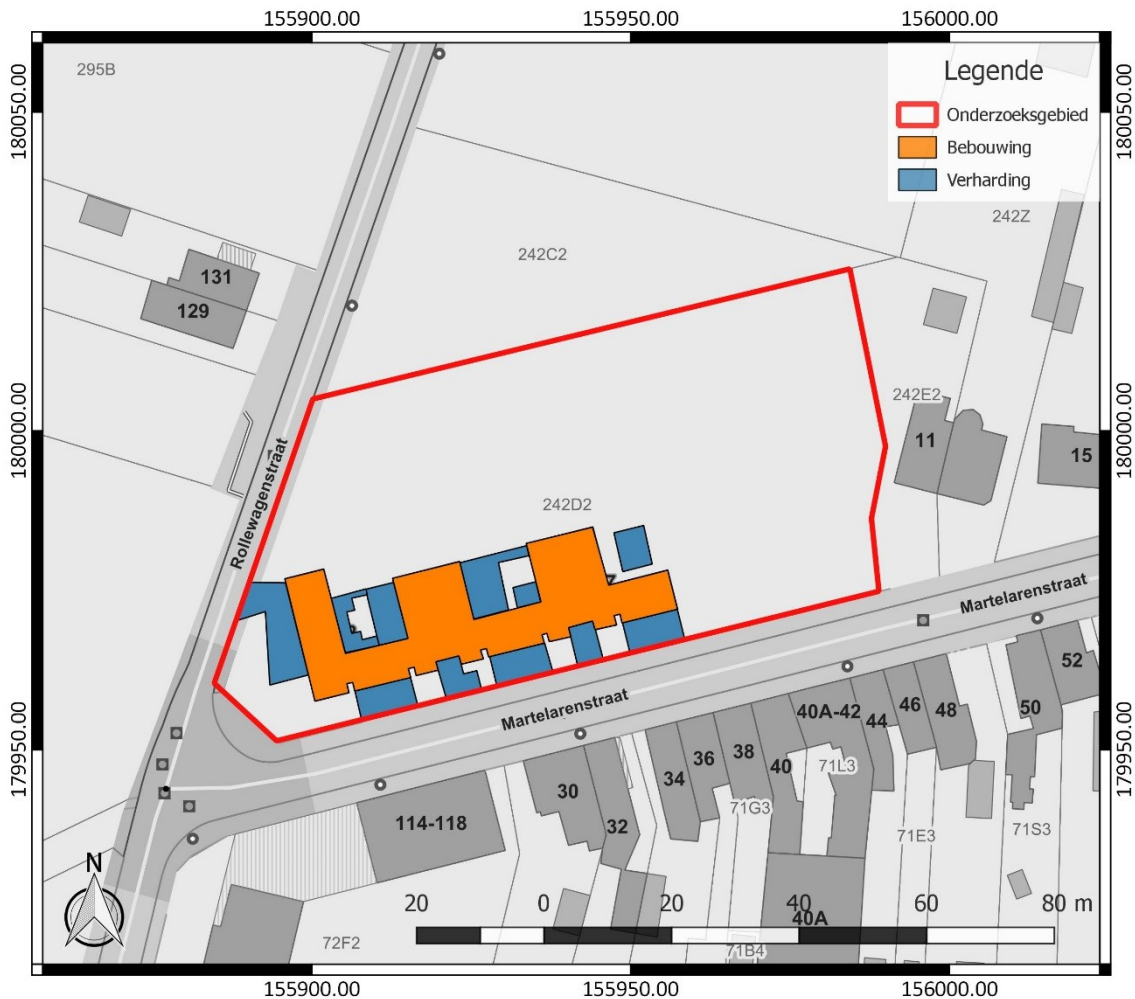

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 03/06/2019 – 3/09/2019

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, metaaltijden, Romeinse Tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, akkerland

Verstoorde zones: Er bevinden zich gebouwen en verhardingen ter hoogte van het onderzoeksgebied (Figuur 3). Er kan verondersteld worden dat de realisatie ervan enige negatieve impact heeft gehad op het archeologisch bodemarchief. De precieze aard en de omvang van deze verstoring is echter niet gekend.

Figuur 3: Verstoringenkaart, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksoopdracht

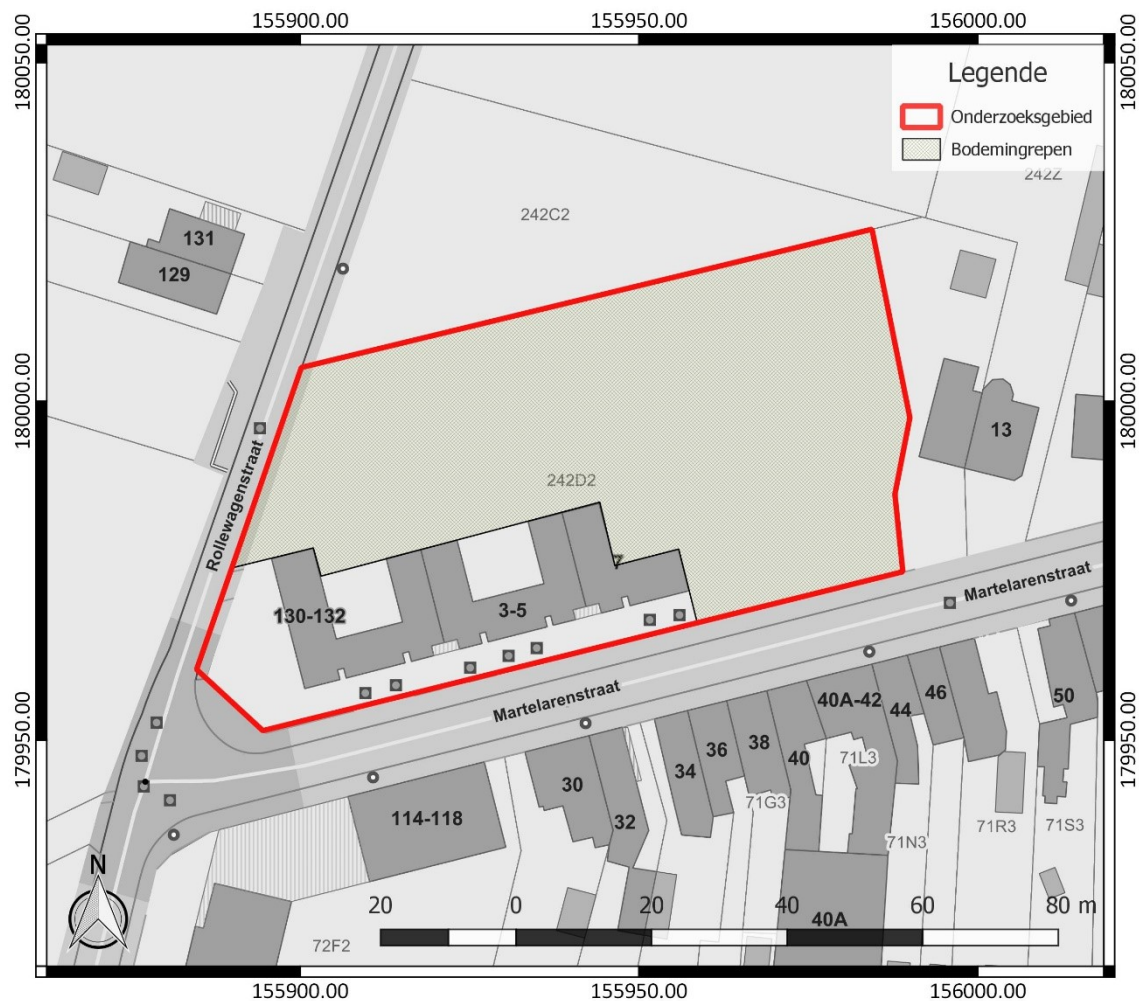
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: De werken vinden slechts plaats in een deel van het onderzoeksgebied (Figuur 4). De oppervlakte van de werken bedraagt ca. 3596 m².

Figuur 4: Het gedeelte (groen) binnen het onderzoeksgebied waarin de werken zullen plaatsvinden, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein wordt de bouw van negen woningen voorzien. Deze zullen een uitbreiding vormen op de vier woningen en het appartementsgebouw met twee appartementen die zich reeds op het terrein bevinden (Figuur 5). In het oostelijke deel van het onderzoeksgebied zullen vijf woningen worden opgetrokken en in het noordwestelijke gedeelte vier woningen. De vijf woningen die zich in het oostelijke gedeelte van het terrein bevinden, zullen een individuele oppervlakte van ca. 80 m² beslaan. Bij deze woningen wordt aan de voorzijde, ter hoogte van de Martelarenstraat, een garage (ca. 27 m²) opgetrokken. De woningen in het noordwestelijke gedeelte van het onderzoeksgebied zullen een individuele oppervlakte van ca. 96 m² hebben. Ten noorden van deze woningen wordt ter ontsluiting een verharding aangelegd (ca. 338 m²).

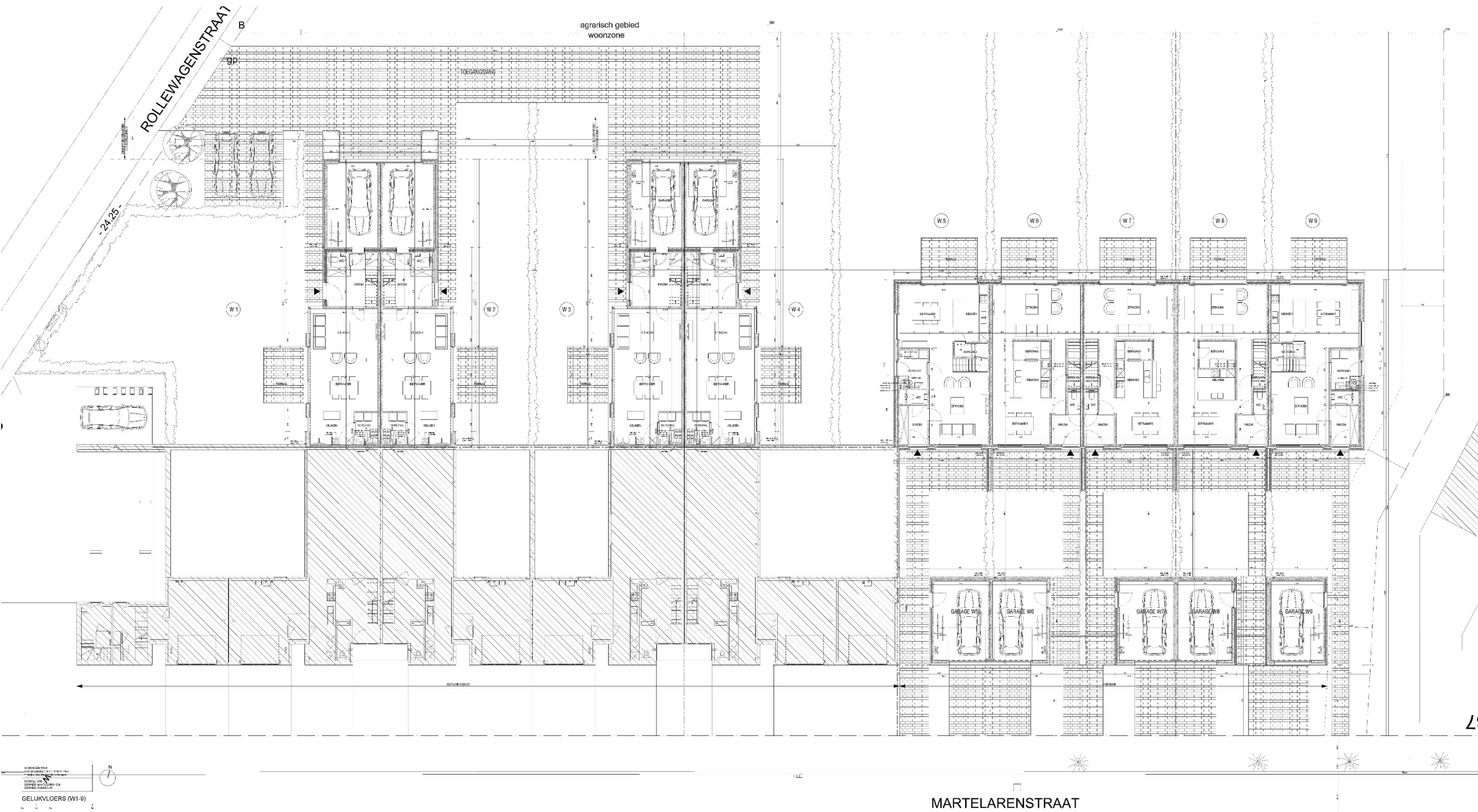
De nieuwe woningen worden niet onderkelderd (Figuur 6). De fundering zal bestaan uit een algemene funderingsplaat met vorstranden in gewapend beton. De bovenzijde van de vloerplaat van het nieuwe gebouw komt niet dieper te liggen dan het huidige maaiveldniveau. De gronden hellen af naar de achterzijde. De funderingsplaat zal op een opgehoogde aanvulling voorzien worden. De betonplaat zal een dikte krijgen van ca. +/- 25 cm. De vorstranden zullen uitgegraven worden tot een diepte van ca. 70 of 100 cm (naargelang locatie) onder het huidige maaiveld.

De afvoer van het regenwater verloopt telkens naar een betonput van 7500 liter, waarvan 5000 liter voor regenwateropvang en 2500 liter voor infiltratie. Deze putten hebben een diameter van 240 cm en een diepte van 200 cm en worden voor de vier woningen in het noordwesten van het terrein in de

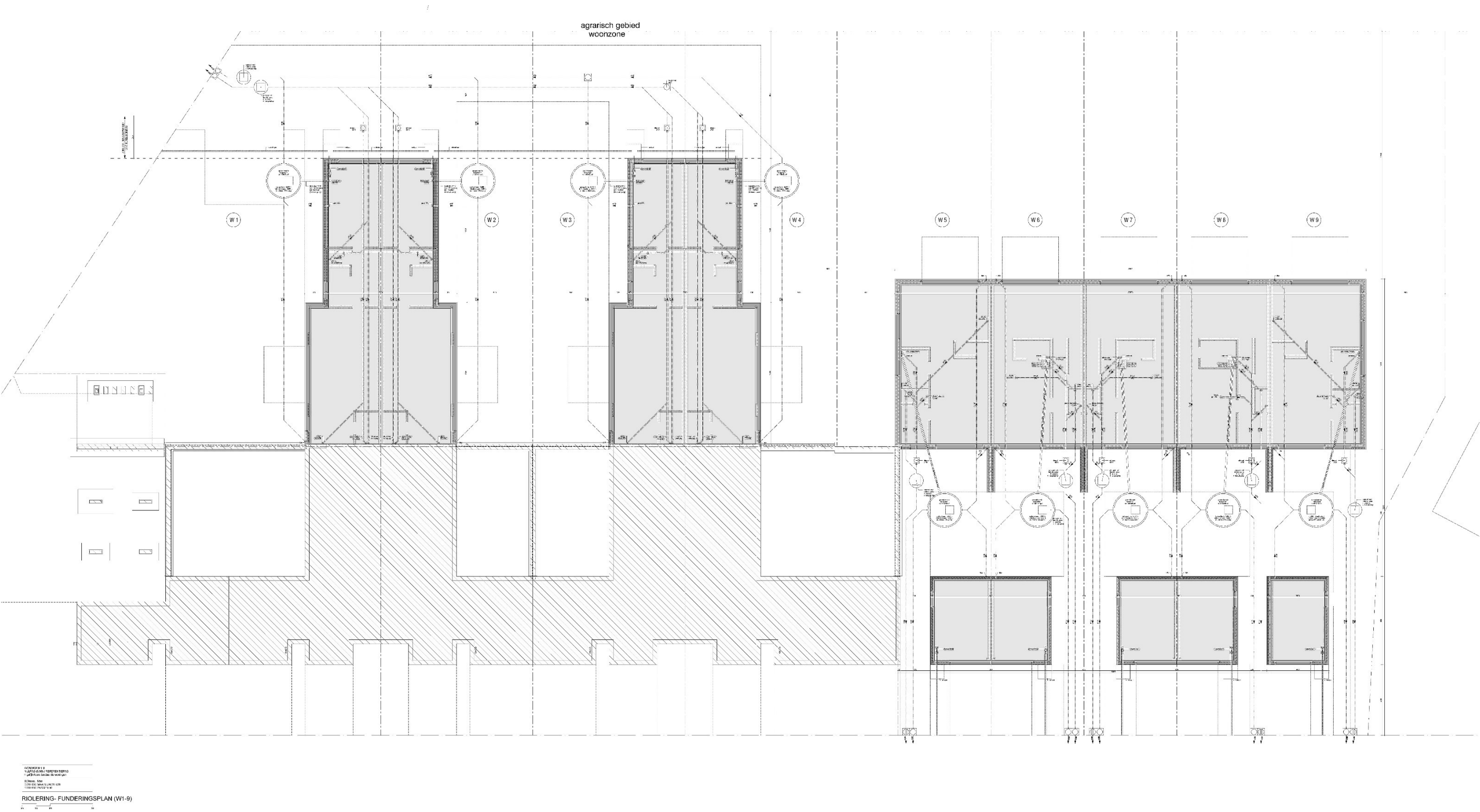
tuinzone voorzien. Voor de vijf woningen in het oosten van het terrein worden deze aangelegd ter hoogte van de binnentuin. Het fecaal water wordt afgevoerd via leidingen die maximaal 80 cm in de grond worden voorzien (voor het verloop zie Figuur 6).

Het terrein zelf was voorheen landbouwgrond en werd reeds gedeeltelijk opgehoogd. Alle verhardingen zijn waterdoorlatend en de totale opbouwhoogte zal niet meer bedragen dan een ploegdiepte. De verhardingen zelf rond de gebouwen zijn waterdoorlatend en bestaan uit een waterdoorlatende betonklinker van ongeveer 6 cm.

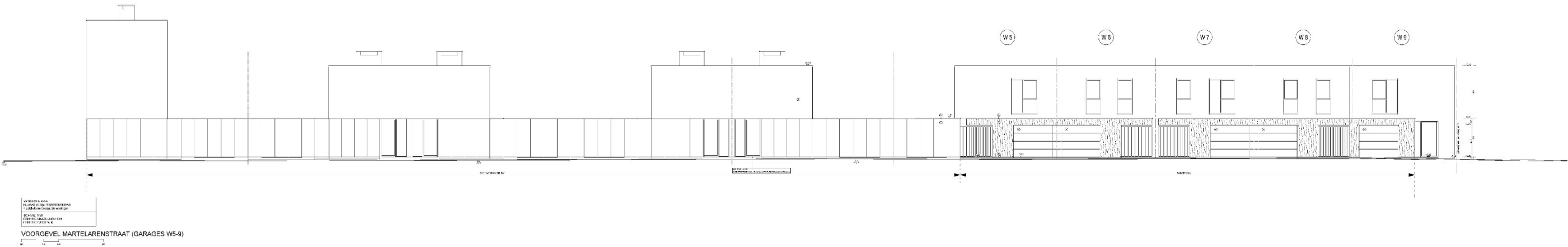
Voor de vier woningen met ontsluiting via de Rollewagenstraat is ter hoogte van de achterlijn een erfdienstbaarheid voorzien voor de aanleg van de nutsleidingen. Nutleidingen worden tot 80 cm diepte voorzien ter hoogte van het aangelegde maaiveld.

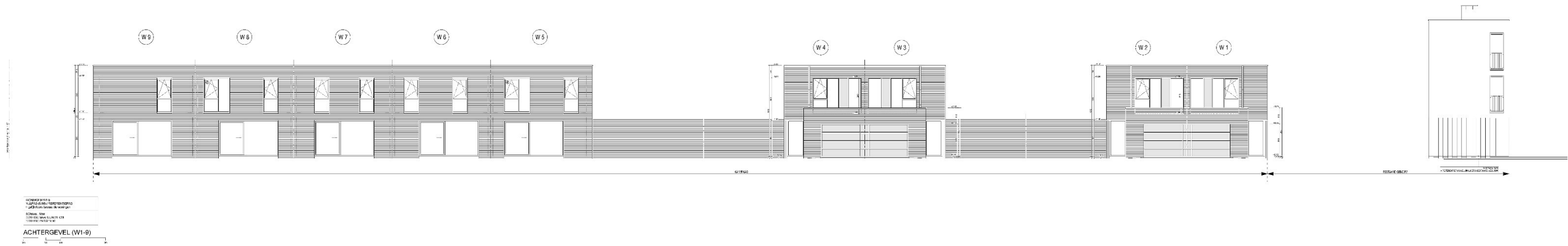
Figuur 5: Ontwerpplan gelijkvloers (Johan Buelens Architecten bvba)

Figuur 6: Riolerings- en funderingsplan (Johan Buelens Architecten bvba)

Figuur 7: Voorgevel Martelarenstraat - garages woning 5-9 (Johan Buelens Architecten bvba)

Figuur 8: Achtergevel woning 1-9 (Johan Buelens Architecten bvba)

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1746-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1841) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

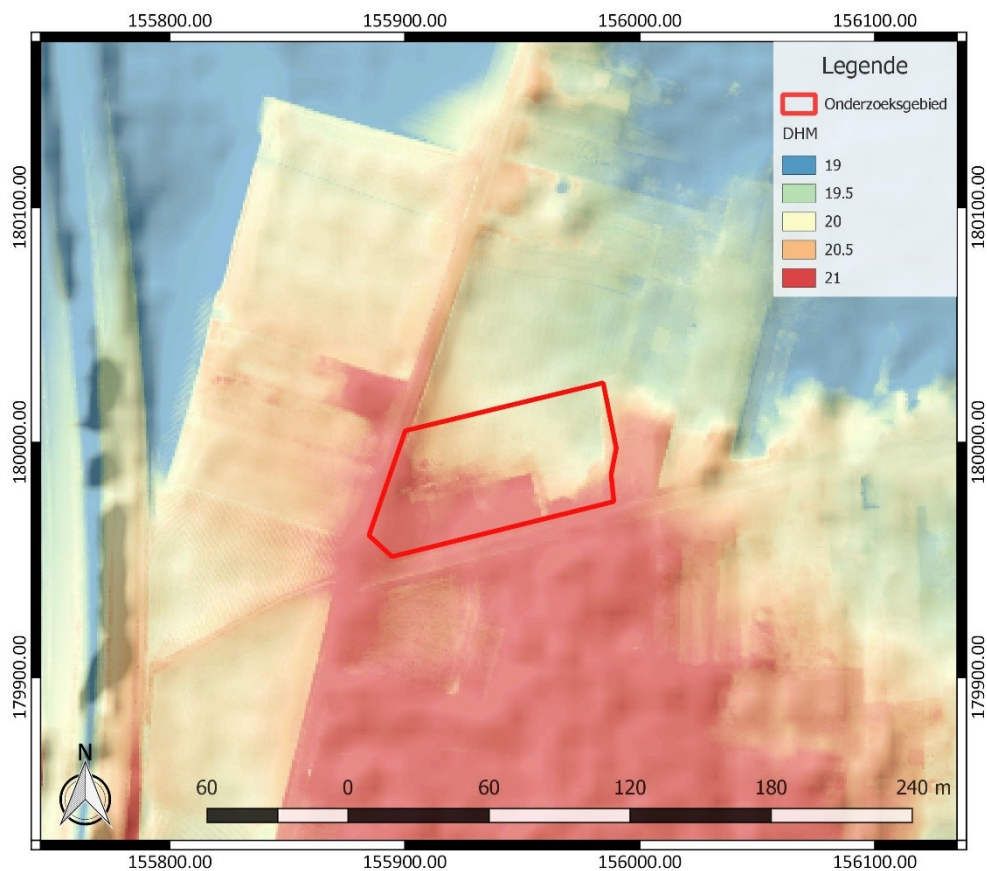
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

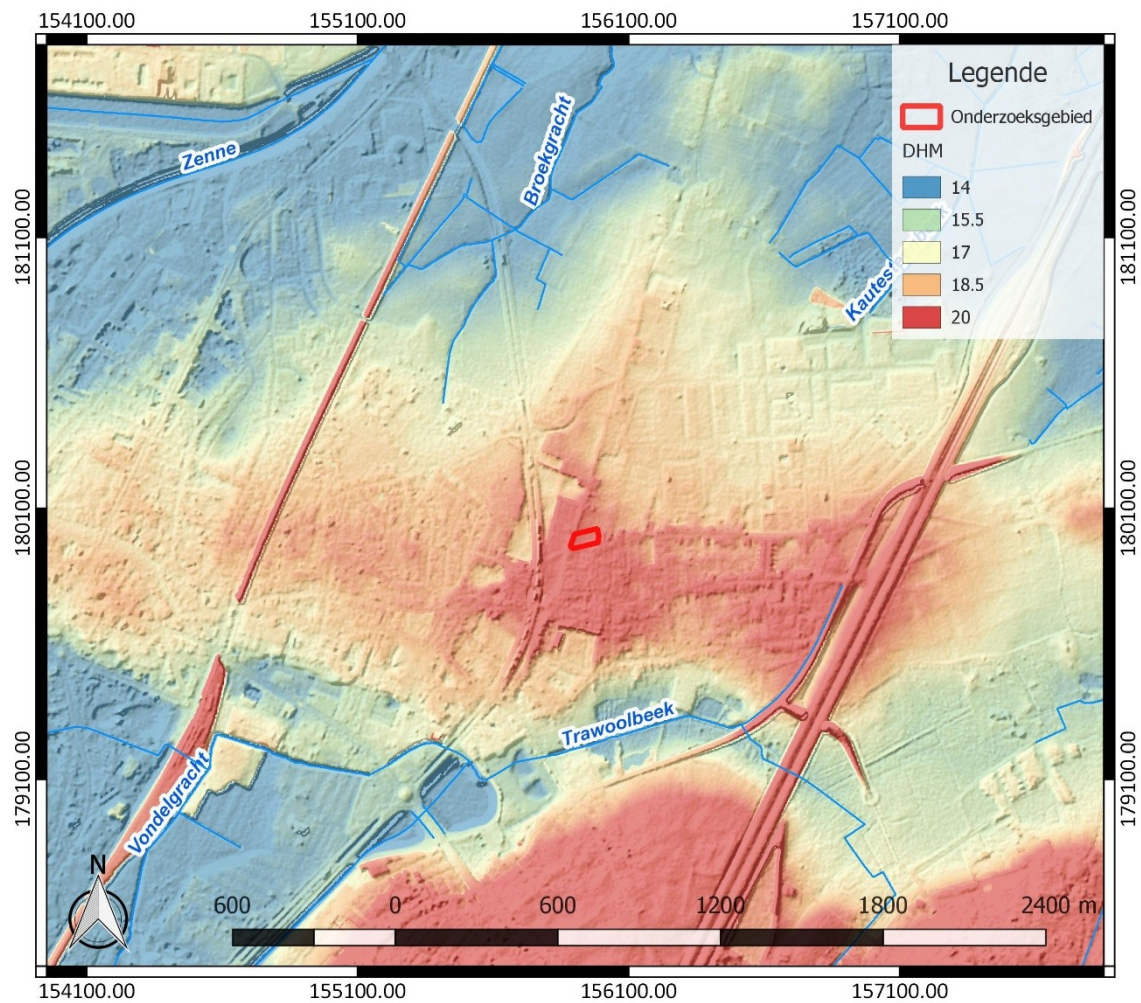
Het onderzoeksgebied is gelegen ten noorden van het centrum van Peutie, tussen Faubourg in het westen, Perk in het oosten en Houtem in het noorden. Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden (Figuur 9). Hydrografisch behoort het tot het Dijlebekken. De belangrijkste rivier in de omgeving is de Zenne, die ten westen en ten noordwesten stroomt. Ten zuidwesten loopt tevens de Vondelgracht. Ook ten zuiden, ten oosten en ten noorden van het onderzoeksgebied zijn verschillende waterlopen te situeren, respectievelijk de Trawoolbeek, de Plattesteerbeek, de Kautesteerbeek en de Broekgracht (Figuur 11).

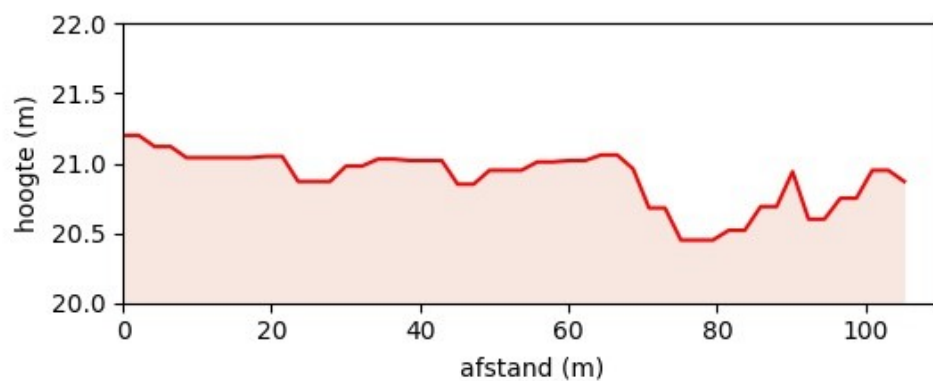
Figuur 9: Luchtfoto van 2018 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 10: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

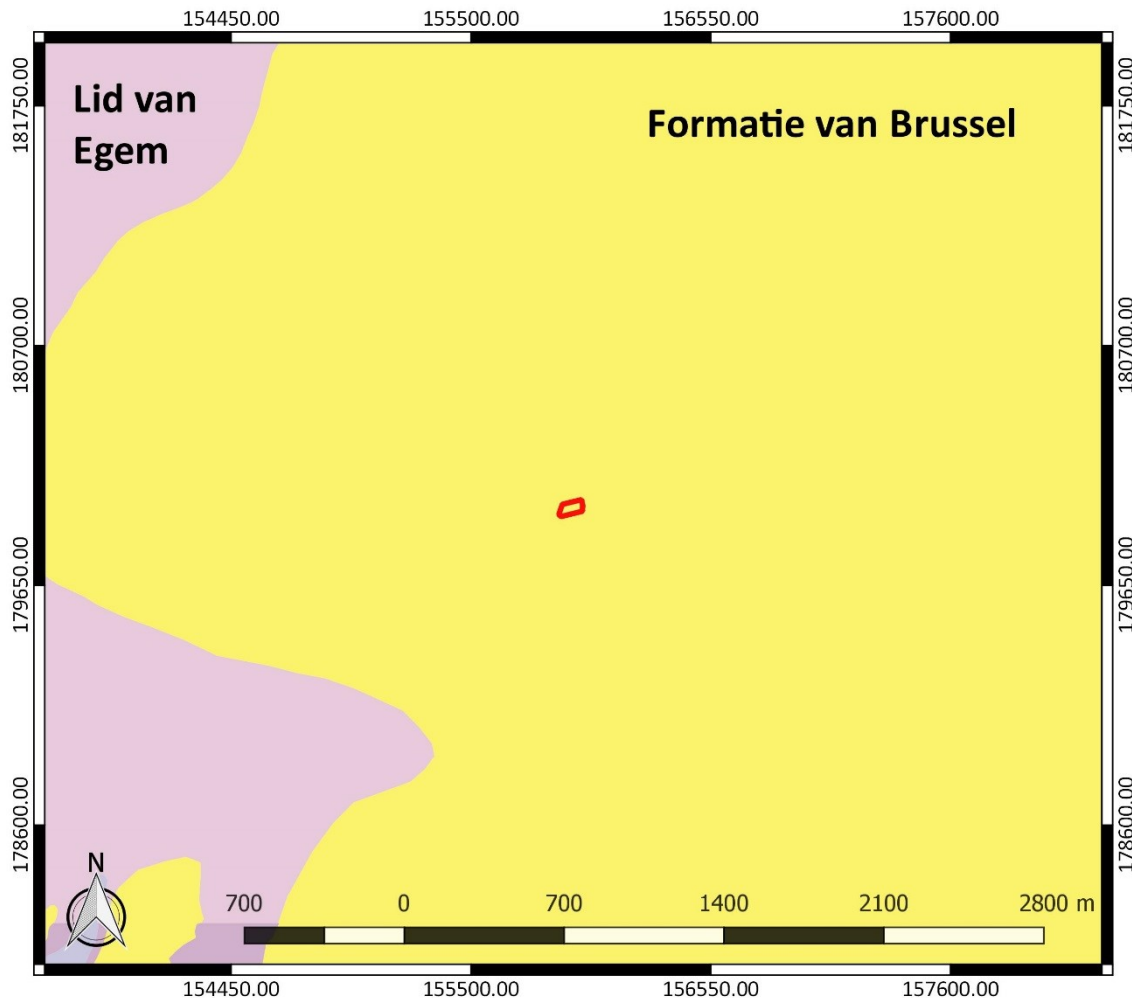

Figuur 11: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 12: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Geomorfologisch is Peutie gelegen aan het einde van de Zennevallei, op de uitloper van een iets hogere rug van een plateau.³ De valleigronen van de Zenne liggen op een gemiddelde hoogte van 6 m TAW. In de streek evolueert de topografie van een vlak reliëf in het noorden naar een sterk golvend tot heuvelachtig landschap in het zuiden, waar ten westen van de Zenne hoogtes tot 75 m bereikt worden. Ten oosten van de Zenne loopt de hoogte zuidwaarts slechts op tot 29 à 32 m.⁴ Het onderzoeksgebied bevindt zich op een interfluvium tussen de Zenne en de Trawoolbeek. Het terrein is vrij grillig en kent een hoogte van 20,5 tot 21,3 m TAW (Figuur 12/Figuur 12).

Figuur 13: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 13) bestaat uit de Formatie van Brussel. Dit wordt gekenmerkt door bleekgrijs fijn zand dat kalkhoudend is, dat soms fossielhoudend is, en dat kiezel- en zandsteenbanken bevat.⁵

De quartairgeologische kaart (Figuur 14) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair.⁶

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Historische stadskern van Vilvoorde [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140042> (Geraadpleegd op 07-06-2019)

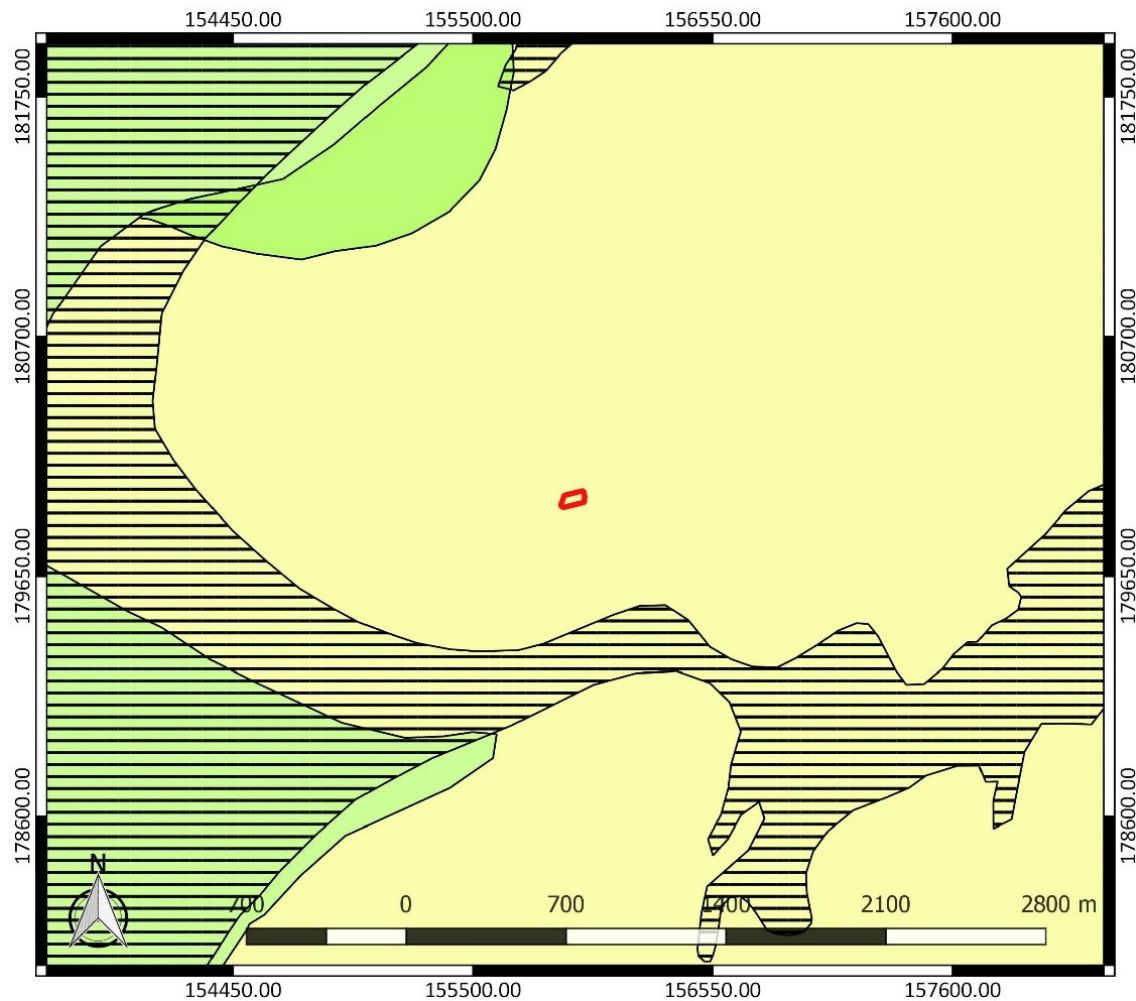
⁴ Bogemans 1996, 3-4

⁵ www.geopunt.be/kaart

⁶ www.geopunt.be/kaart

Ten zuiden en zuidwesten van het onderzoeksgebied bevinden zich fluviatiele (inclusief organo-chemische en perimarine) afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan). Hieronder treffen we eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen en/of hellingafzettingen van het Quartair aan. Nog dieper situeren zich ouderer fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan.⁷

Ten noordwesten van het onderzoeksgebied bevinden zich eveneens eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Onder deze afzettingen treffen we fluviatiele afzettingen van het Saaliaan aan.⁸

Figuur 14: Quartaargeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

⁷ www.geopunt.be/kaart

⁸ www.geopunt.be/kaart

1

ELPw en/of HQ

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

1a

FH

ELPw en/of HQ

FLPw

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.
□ De karteereenheid is mogelijk aanwezig.
FH Fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimarien inclusie), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).
□ ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.
FLPw Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

4

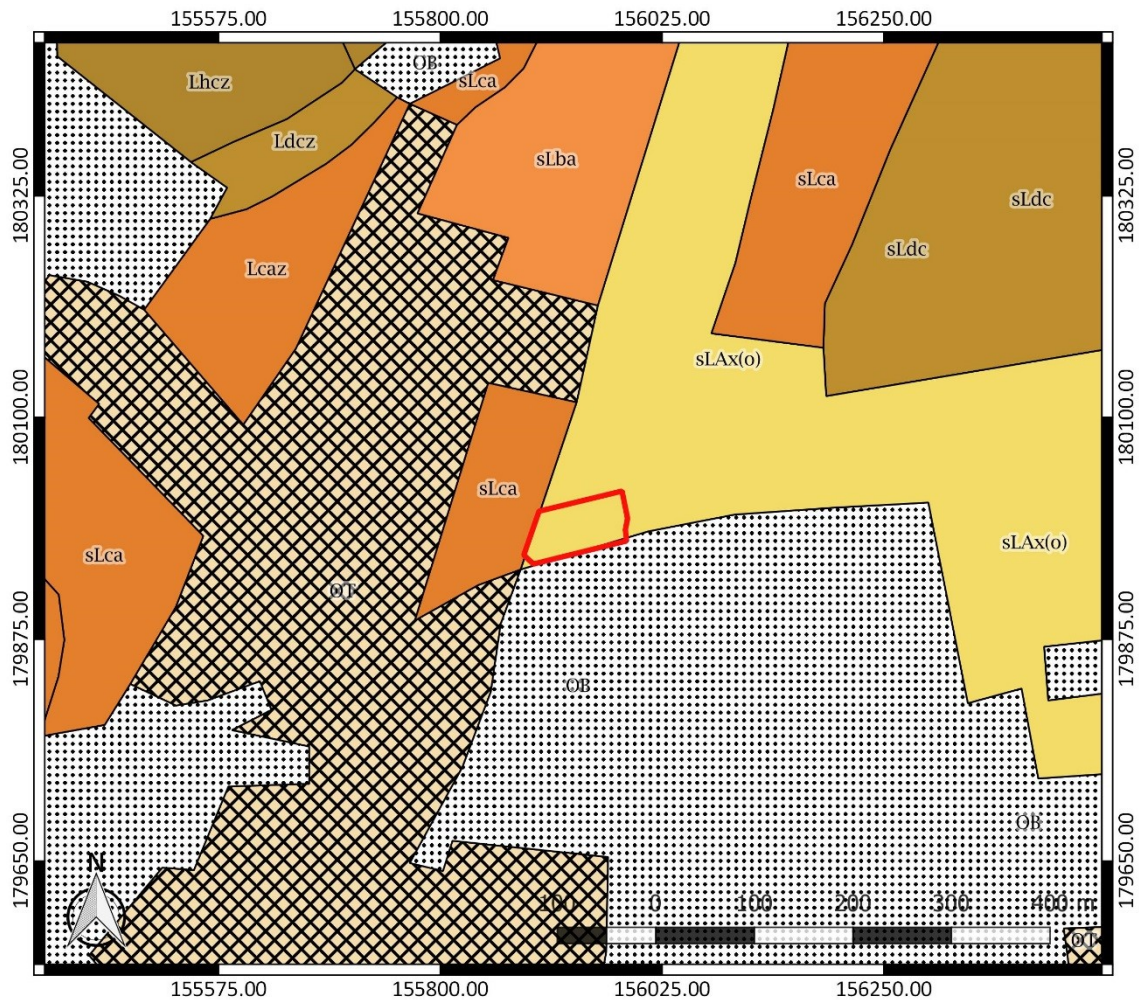
ELPw en/of HQ

FMPs

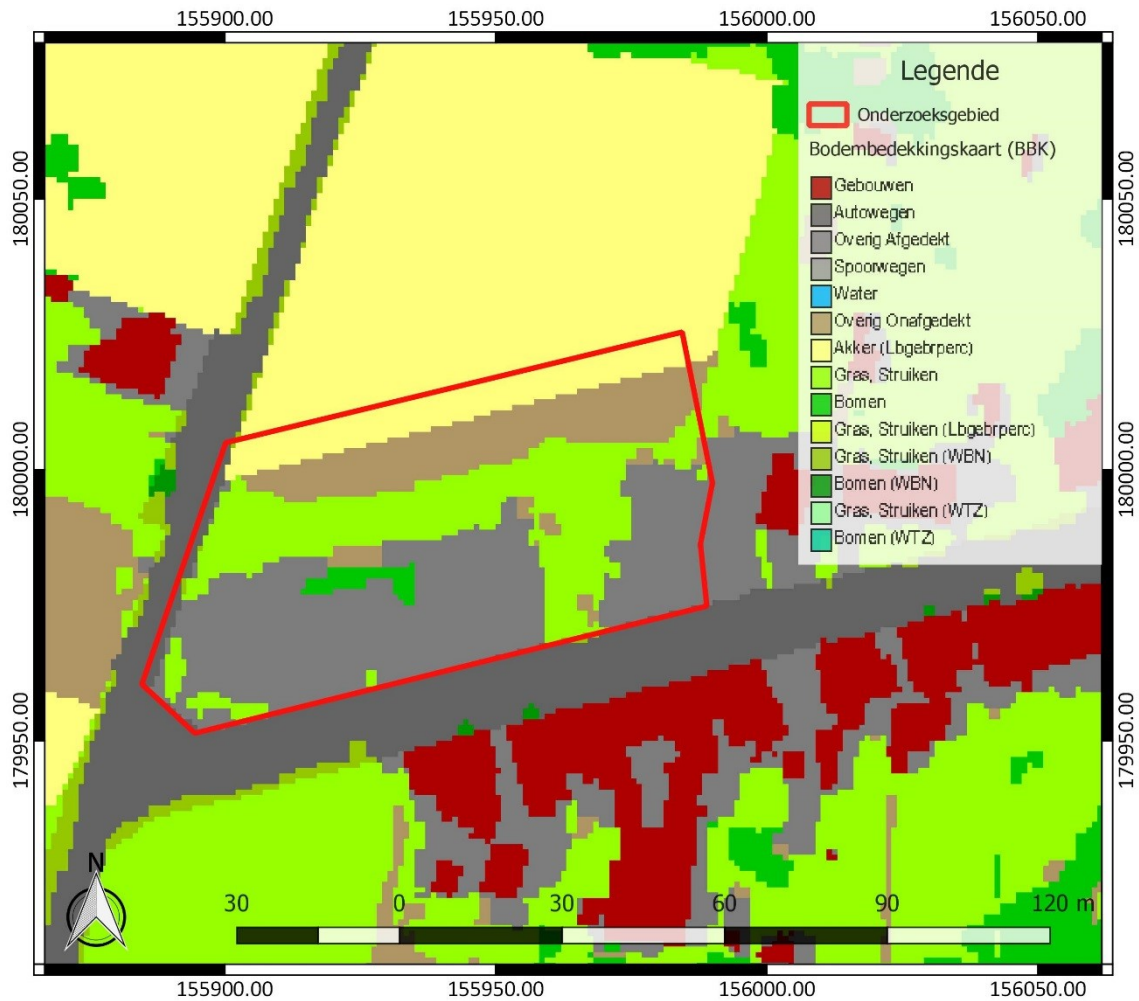
ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.
FMPs Fluviatiele afzettingen van het Saaliaan (Midden-Pleistoceen).

Figuur 15: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 16) toont dat binnen het onderzoeksgebied een zeer droge tot matig droge zandleembodem met onbepaald profiel te verwachten is, met een sterk antropogene invloed (sLAX(o)). Grenzend aan het onderzoeksgebied bevindt zich ten zuiden een bebouwde zone (OB) en ten zuidwesten vergraven terreinen (OT). Aan de westelijke zijde van het onderzoeksgebied treffen we op de kaart een zwak gleyige zandleemgrond met textuur B horizont aan (sLca).

Figuur 16: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 17: Bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruiksk kaart voornamelijk verhardingen te bemerken. Voor het resterende gedeelte wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ingenomen door gras en struiken, enkele bomen, een klein gedeelte akkers en overig onafgedekt gebied (Figuur 17). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 9). Volgens de potentiële bodemerosiekaart is de erosiegevoeligheid binnen het onderzoeksgebied zeer laag (Figuur 18).

Figuur 18: Potentiële bodemerosiekaart met in groen de aanduiding van een zeer lage potentiële bodemerosie en met aanduiding van het onderzoeksgebied, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

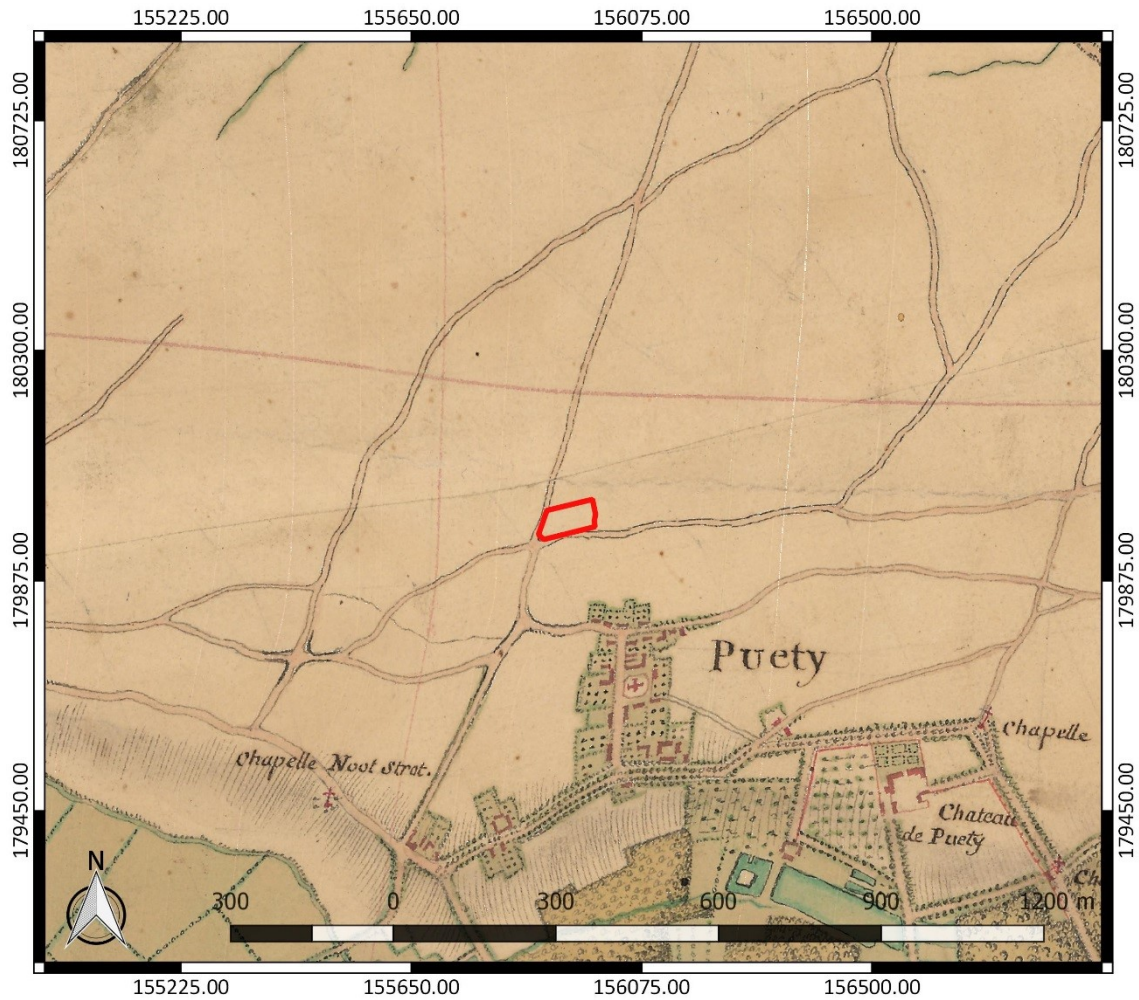
Peutie is een deelgemeente van Vilvoorde. Deze stad werd al in de Romeinse tijd doorkruist door de heirbaan Asse-Elewijk, wat waarschijnlijk ook van belang is geweest voor het ontstaan van de nederzetting.⁹ De oude kern van Vilvoorde is ontstaan op de rechteroever van de Zenne. De oudste vermelding van Vilvoorde dateert reeds uit de 8de eeuw. Vilvoorde wordt dan als koninklijk Karolingisch fiscusdomein geschonken aan de abdij van Chèvremont bij Luik. In 972 wordt deze abdij, waaronder ook Vilvoorde, overgedragen aan het keizerlijke, Onze-Lieve-Vrouwekapittel van Aken, en nog later aan de abdij van Ter Kameren. Vanaf 1192 kreeg Vilvoorde de zogenaamde vrijheidskeure toegekend, waardoor ze zich politiek en economisch kunnen ontwikkelen. Er worden vanaf dan verschillende stadsversterkingen en verdedigingswerken opgericht. Op economisch vlak speelde de lakenhandel een grote rol voor Vilvoorde.

Peutie speelde een rol vanwege het begijnhof dat daar in de 13de eeuw werd opgericht door hertogin Sophia van Thuringen, de vrouw van Hendrik II, hertog van Brabant.¹⁰ Vanaf 1470 vestigde zich hier tevens een aantal Luikse karmelietessen. In de loop van de 16de eeuw werd het hof echter vernield, en verhuisde het uiteindelijk terug naar Vilvoorde.

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Historische stadskern van Vilvoorde [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140042> (Geraadpleegd op 07-06-2019)

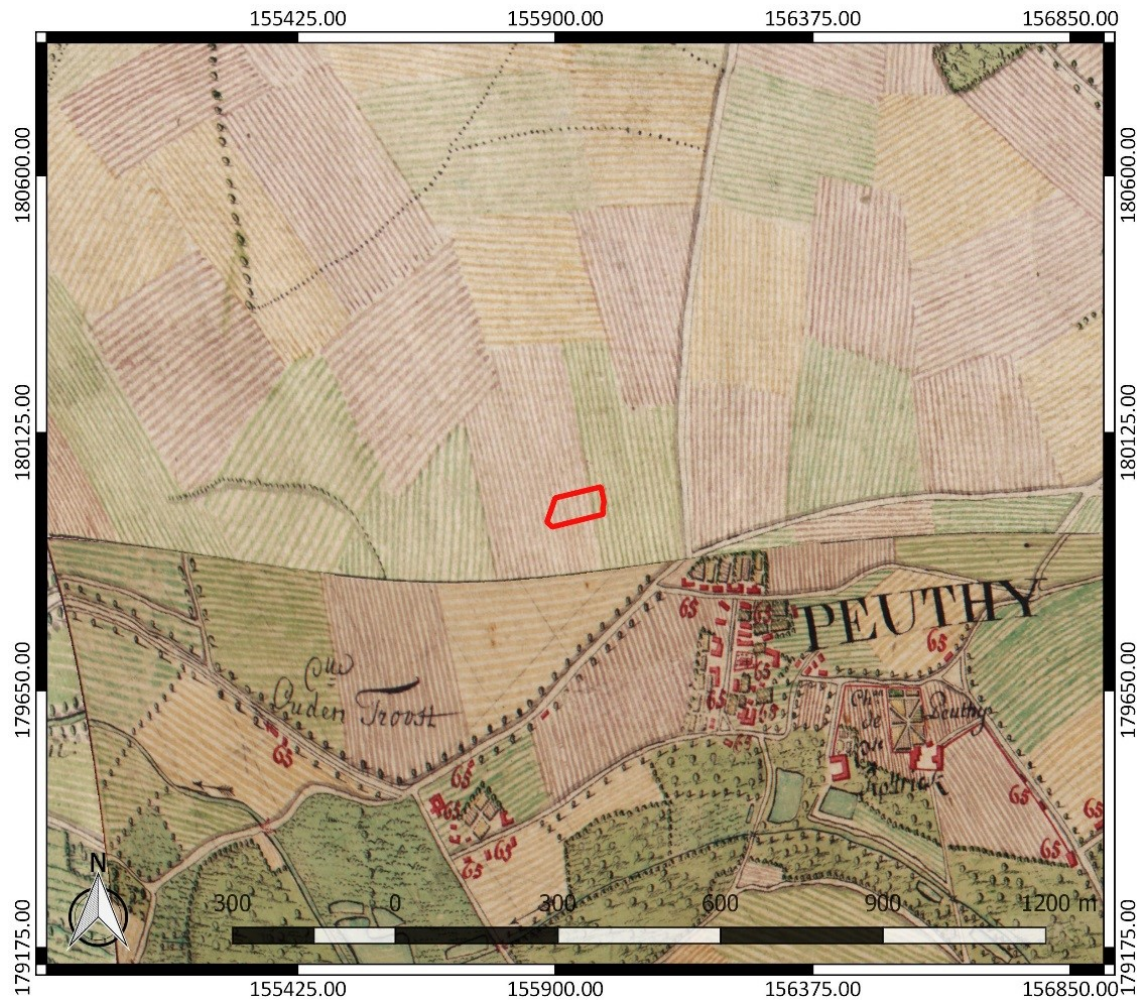
¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Karmelietessenklooster Onze-Lieve-Vrouw ten Troost [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/70536> (Geraadpleegd op 07-06-2019)

Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748), bevindt het onderzoeksgebied zich ten noordwesten van de historische kern van Peutie. Het gebied is dan nog niet bebouwd. Wel bevindt het zich aan een kruispunt van wegen (Figuur 19).

Figuur 19: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is eveneens te zien dat het onderzoeksgebied zich nog op enige afstand van de oude kern van Peutie bevindt (Figuur 20). De exacte locatie van het onderzoeksgebied op de kaart lijkt echter niet te kloppen. Vermoedelijk is er een afwijking ontstaan bij het georefereren van deze kaart, waardoor de locatie niet overeenkomt met de juiste plaats.

Figuur 20: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is tevens geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland (Figuur 21).

Figuur 21: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 22: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

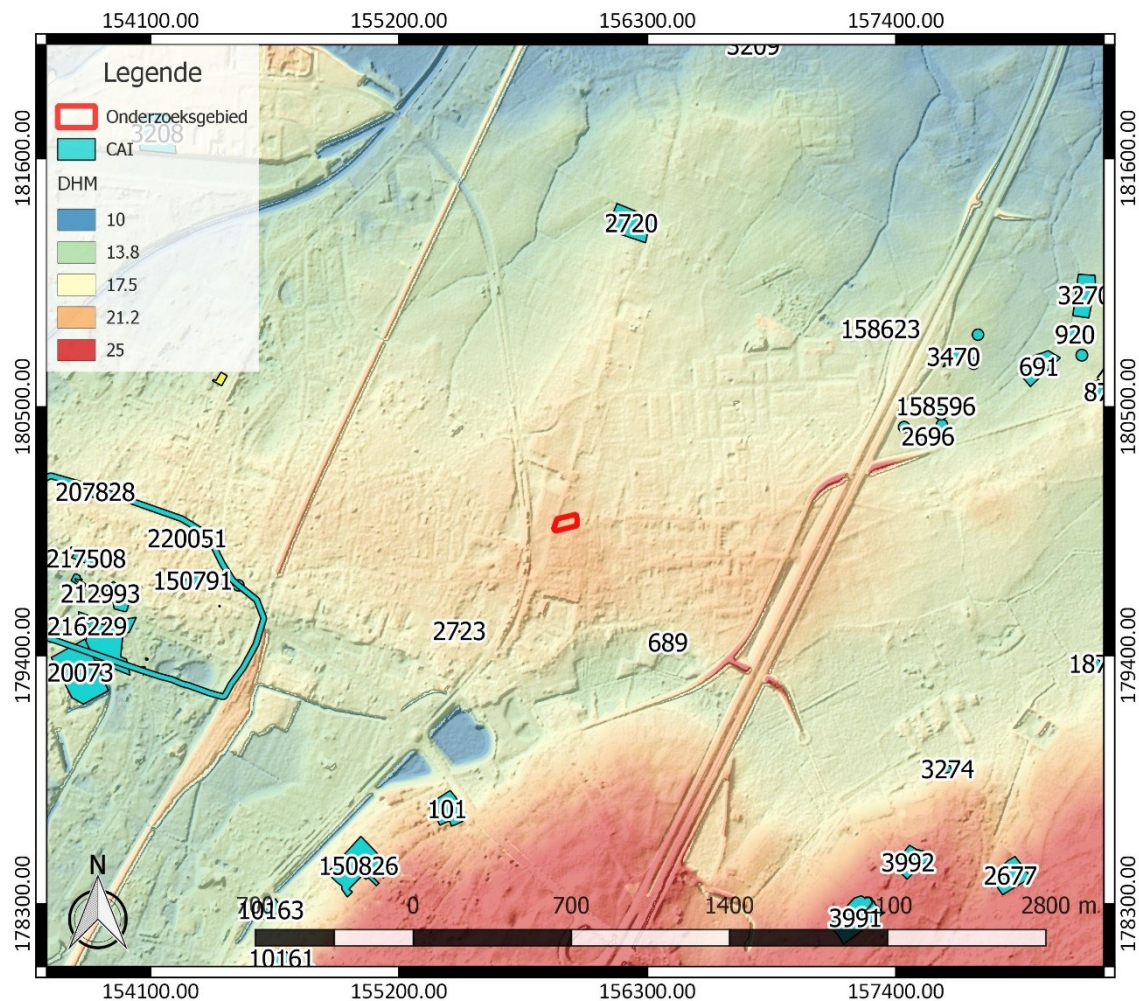
Figuur 23: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op een luchtfoto uit 1971 (Figuur 22) is te zien dat de bebouwing in de omgeving van het onderzoeksgebied enorm uitgebreid is. Het onderzoeksgebied zelf is echter nog steeds in gebruik als akkerland en bevindt zich nog steeds aan het kruispunt van de twee wegen. Dit is eveneens te zien op een latere luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 23). Deze foto toont ook de aanleg van de R22. De laatste veranderingen in het onderzoeksgebied zijn zichtbaar op een recente luchtfoto (Figuur 9), waarop enkele woningen te zien zijn die gebouwd zijn in 2011.

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 24). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

In de ruimere omgeving van Peutie zijn er archeologische overblijfselen gevonden uit verschillende perioden. Zo zijn er bij verschillende vindplaatsen in de Huinhovenstraat in Peutie, ten noordoosten van het onderzoeksgebied, vondsten uit de bronstijd en de Romeinse tijd gedaan.

Figuur 24: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied
(<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Bij de vindplaatsen Huinhoven IV (CAI ID 158596) en Huinhoven V (CAI ID 158597) en Huinhoven II (CAI ID 20080) gaat het om vondsten uit de bronstijd. Er is bij Huinhoven IV bijvoorbeeld een bronzen kokerbijl gevonden van het Plainseautype, te dateren in de late bronstijd. Ook zijn er hier verschillende fragmenten van deze koker en een stukje zandkalksteen gevonden.¹¹ Bij de vindplaats van Huinhoven V is er een ander fragmentarisch bijltje gevonden, waarschijnlijk ouder dan de bovenstaande kokerbijl.¹² Bij Huinhoven II is verder nog een bronzen bijl met U-vormige hiel gevonden, te dateren in de midden-bronstijd.¹³

Op de vindplaatsen Huinhoven III (CAI ID 3470) en Huinhoven VIII (CAI ID 158621) zijn verschillende overblijfselen uit de Romeinse Tijd teruggevonden. Het gaat hier vooral om bouw materiaal, namelijk fragmenten van Romeinse dakpannen.¹⁴ Bij de site van Huinhoven VI (CAI ID 158617) is een Romeinse *denarius* uit de 2de eeuw voor Christus ontdekt. Deze *denarii* waren echter in gebruik tot minstens het einde van de 1ste eeuw na Christus, waardoor op basis van deze munt geen uitspraken gedaan kunnen worden over een mogelijke vroege bewoning van het gebied. Op deze vindplaats zijn

¹¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 158596, Huinhoven IV (geraadpleegd op 11 juni 2019)

¹² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 158597, Huinhoven V (geraadpleegd op 11 juni 2019)

¹³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 20080, Huinhoven II (geraadpleegd op 11 juni 2019)

¹⁴ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 3470, Huinhoven III (geraadpleegd op 11 juni 2019)

Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 158621, Huinhoven VIII (geraadpleegd op 11 juni 2019)

tevens verschillende spelden en een *fibula* ontdekt.¹⁵ Bij Huinhoven VII (CAI ID 158619) is een bronzen klokje teruggevonden dat een ingegoten ijzeren ophangbeugel had, waarbij de oxidatiesporen van deze weggeroeste beugel nog duidelijk merkbaar zijn. Dit klokje is mogelijks ook te dateren in de Romeinse tijd.¹⁶

Bij de vindplaats Grensstraat (CAI ID 158623), die aan de andere kant van de E19 is gelegen dan de Huinhovenstraat, zijn ook verschillende Romeinse bronzen voorwerpen gevonden. Het gaat hier om een speld, een helm, bronsbeslag, een miniatuur bijltje en een fragmentarische ring die met bladgoud was belegd en versierd was met ingelegde en gekleurde glaspasta. Mogelijks bevinden er zich dus onder de E19 sporen van een Romeinse nederzetting.¹⁷

Ook resten uit de middeleeuwen kwamen aan het licht in de omgeving. In de Batenborghoeve (CAI ID 689), ten zuidoosten van het onderzoeksgebied, zijn resten uit de late middeleeuwen teruggevonden, meer bepaald resten van een luthof. Mogelijks is de site ooit een motte geweest.¹⁸

Ten noordoosten van het onderzoeksgebied bevinden zich overblijfselen uit de nieuwe tijd. Zo vinden we hier bijvoorbeeld de Hoeve Drie Torens (CAI ID 691) uit de 16de eeuw¹⁹ en een andere hoeve (CAI ID 2696) die in de 17de eeuw gedateerd wordt.²⁰ Andere overblijfselen uit de nieuwe tijd situeren zich ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, namelijk de Onze-Lieve-Vrouwekapel van Vilvoorde (CAI ID 2723).²¹

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied, zoals de middeleeuwse stadsomwallingen en poorten van de stad Vilvoorde ten westen van het onderzoeksgebied (CAI ID 207827, CAI ID 207830), bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Bekrachtigde archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving bieden geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties. Daarom lichten we ze hier niet afzonderlijk toe.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

In de buurt van het onderzoeksgebied zijn overblijfselen gevonden uit de bronstijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Het terrein is gunstig gelegen op een interfluvium, op een hoger gelegen vlakte. Wanneer er naar het grotere geheel wordt gekeken, bevindt het onderzoeksgebied zich op de overgang tussen hoger gelegen gebieden naar lager gelegen gebieden in het noorden en het noordoosten. Op een dergelijke valleirand is het archeologisch potentieel over het algemeen groot. Het onderzoeksgebied bevindt zich dus op een gunstige landschappelijke locatie en is al lang gesitueerd aan het kruispunt van twee wegen volgens de historische cartografische bronnen. Het

¹⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 158617, Huinhoven VI (geraadpleegd op 11 juni 2019)

¹⁶ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 158619, Huinhoven VII (geraadpleegd op 11 juni 2019)

¹⁷ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 158623, Grensstraat/E19 (geraadpleegd op 11 juni 2019)

¹⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 689, Batenborghoeve (geraadpleegd op 11 juni 2019)

¹⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 691, Hoeve Drie Torens (geraadpleegd op 11 juni 2019)

²⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 2696, Tenthof (geraadpleegd op 11 juni 2019)

²¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 2723, Onze-Lieve-Vrouwekapel (geraadpleegd op 11 juni 2019)

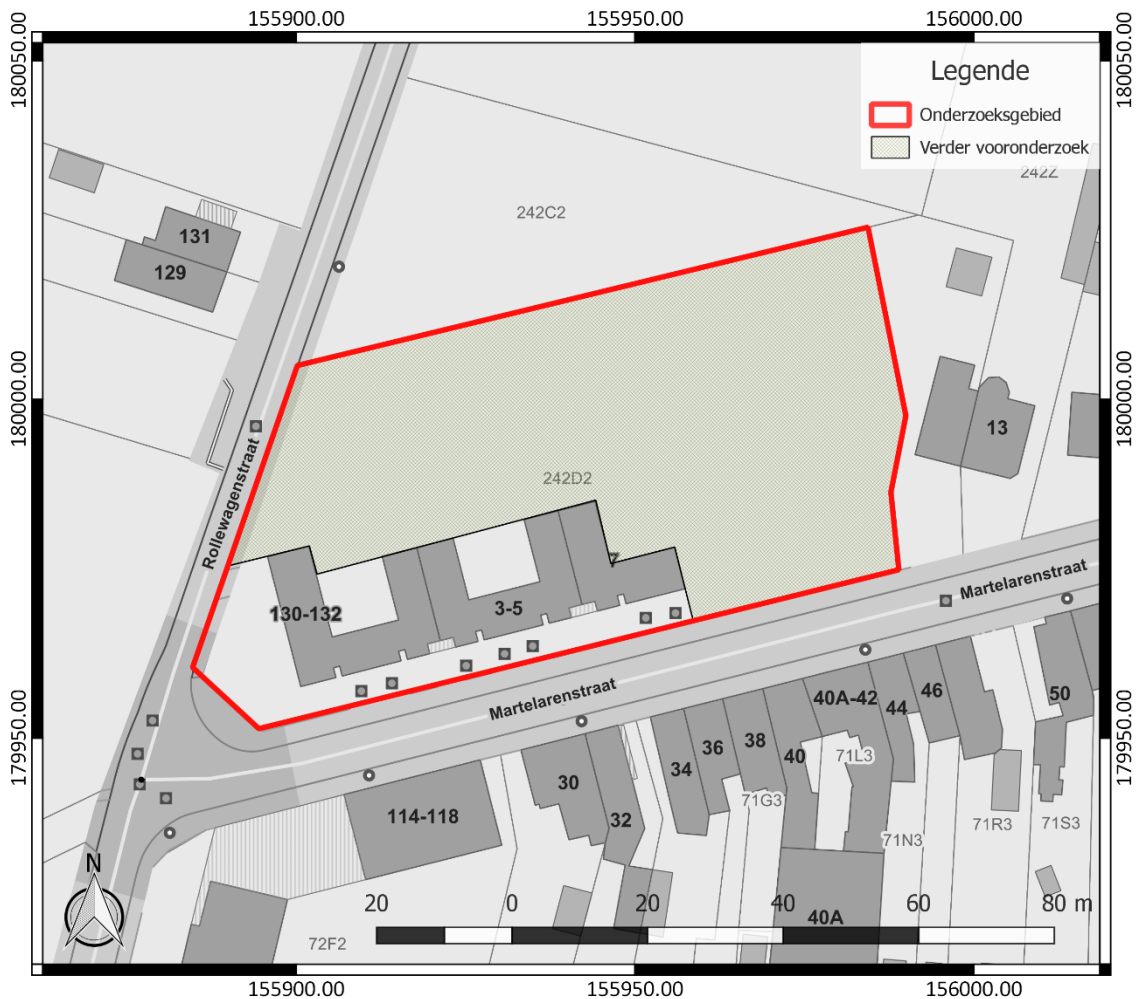
terrein kent een gebruiksgeschiedenis als akkerland, die minstens teruggaat tot de 18de eeuw. Op basis van deze bevindingen kunnen we besluiten dat het terrein archeologisch potentieel kent.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen een zone van ca. 3596 m² in het onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de bouw van woningen en bijhorende omgevingsaanleg. Verder is er ook rekening mee gehouden dat werfinrichting zal plaatsvinden, waarbij eveneens bodemingrepen kunnen plaatsvinden. De fundering van de woningen zal bestaan uit een algemene funderingsplaat met vorstranden in gewapend beton. De vorstranden zullen uitgegraven worden tot een diepte van ca. 70 of 100 cm (naargelang locatie) onder het huidige maaiveld. Verder worden er regenwaterputten voorzien met een verstoringdiepte van 200 cm. De aanleg van nutleidingen betekent een verstoring tot 80 cm diepte. Dit doet besluiten dat binnen een zone van ca. 3596 m² het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijke ligging van het terrein op een interfluvium, op de valleirand tussen hoger gelegen gebieden en lager gelegen gebieden. Het archeologisch potentieel van het terrein wordt verder onderstreept door zijn ligging op het kruispunt van twee wegen, waar het onderzoeksgebied zich al gedurende lange tijd bevindt. In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn sporen gevonden van bewoning uit de bronstijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. De geplande werken betekenen een bedreiging van het bodemarchief in een zone van ca. 3596 m². Daaruit volgt dat bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is in de zone waar het bodemarchief bedreigd wordt door de geplande werken (Figuur 25). Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af.

Figuur 25: Zone die afgebakend wordt voor verder vooronderzoek, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt.

Veldkartering is niet mogelijk binnen de te onderzoeken zone, omdat het in gebruik is als grasland.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Het onderzoeksgebied is gunstig gelegen op een interfluvium. In de omgeving van het onderzoeksgebied treffen we sporen aan van verschillende perioden, namelijk de bronstijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Dit wijst op de gunstige ligging van het onderzoeksgebied. Aan de hand van het bureauonderzoek wordt een goede bewaring van het bodemarchief verwacht. Een evaluatie van de geplande bodemingrepen geeft aan dat het bodemarchief in een zone van ca. 3596 m² binnen het onderzoeksgebied bedreigd is. Gezien het archeologische potentieel van het terrein is daarom verder archeologisch vooronderzoek aangewezen in de zone waar bodemingrepen gepland worden.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Bogemans, F., 1996: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 23 Mechelen*, Brussel.

4.2 Websites

Cartesius (2019)

<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2019)

<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2019)

<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2019)

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2019)

<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2019)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2019)

<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

